

OTOMATİK KATILIM ALGISI, FİNANSAL BİLGİ VE FİNANSAL DAVRANIŞIN BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ TALEBİNE ETKİSİ

The Effect of Auto-Enrollment Perception Financial Knowledge and Financial Behavior on the Demand for the Individual Pension System

Ercan ÖZEN*

Öz

Bireysel emeklilik sistemlerinin hem bireylere hem de herhangi bir ülkenin finansal sistemine ve ekonomik kalkınmasına önemli katkıları vardır. Bu katkının sürdürülebilir olması için bireylerin sistemde kalıcı olması gerekmektedir. Öte yandan, politika yapıcılar sistemi etkin bir şekilde tasarlamalıdır. Bazı ülkelerin sisteme katılımı artırmak için otomatik katılım sistemini uyguladığı görülmektedir. Çalışmanın amacı, Türkiye'de çalışanların otomatik katılım sisteminde kalma düzeyini belirlemek, bireysel algıların, finansal bilgi ve finansal davranışın sigortalı davranışı üzerinde farklılık yaratıp yaratmadığını ortaya çıkarmaktır. Bu nedenle Covid-19 döneminde kolayda örnekleme yoluyla online anket yapılmış ve ankete 778 kişi katılmıştır. Veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Sonuçlar, otomatik katılım sistemindeki kişilerin %47,3'ünün son üç yılda sistemden çıktığını göstermektedir. Bireylerin bireysel emeklilik sisteminde otomatik katılım sistemi ile ilgili olumlu algılarının artmasının, finansal bilgi ve finansal davranış becerilerinin artışının otomatik katılımı pozitif etkilediğini göstermektedir. Çalışmanın bulguları, emeklilik sistemine ilişkin bilgi düzeyinin artırılması ve otomatik katılım sisteminde katılımcıların ihtiyaç duyduğu şeffaflık ve daha özgür seçim hakkının sağlanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler:

Bireysel Emeklilik,
Otomatik Katılım
(OKS), Finansal
Okuryazarlık

JEL Kodları:

D14, H55, G51

Abstract

Private pension systems have important contributions to both individuals and the financial system and economic development of any country. To be sustainable for this contribution, individuals must be permanent in the system. On the other hand, policy makers should design the system effectively. It is observed that some countries apply automatic enrollment system in order to increase participation in the system. The aim of the study is to determine the level of staying in the automatic enrollment system of employees in Turkey and to reveal whether individual perceptions, financial knowledge and financial behavior do not make a difference over the insured behavior. For this reason, an online survey was conducted through easy sampling during the Covid-19 period and 778 people participated in the survey. The data were analyzed with the SPSS software. The results show that 47.3% of the people in the automatic enrollment system quit from the system in the last three years. It shows that the increase in the positive perceptions of individuals about the automatic enrollment system in the private pension system and the increase in financial knowledge and financial behavior skills affect the automatic enrollment positively. The findings of the study reveal that the level of knowledge about the pension system should be increased and the transparency and more appropriate income opportunities required by the participants in the automatic participation system should be provided.

Keywords:

Private Pension,
Automatic
Enrollment System,
Financial Literacy

JEL Codes:

D14, H55, G51

* Doç.Dr., Uşak Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Finans ve Bankacılık Bölümü, ercan.ozen@usak.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7774-5153

Makale Geliş Tarihi (Received Date): 06.11.2021

Makale Kabul Tarihi (Accepted Date): 30.12.2021

1. Giriş

Bireysel emeklilik sistemi (BES), sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcı bir unsuru olarak ilk kez Şili’de uygulanmaya başlanmıştır (Korkmaz and Uyguntürk, 2007). Çalışma hayatı sonunda elde edilen emeklilik gelirleri bireylerin kaliteli bir yaşam sürdürmelerini sağlamada çoğunlukla yetersiz kalmaktadır. Bireysel emeklilik sistemi ve birikmiş fonlar bir ülke ekonomisi için iki temel özelliğinden dolayı oldukça önemlidir. Birincisi, bireylerin para biriktirmelerini sağlayarak hayatlarının sonraki dönemlerinde belirli bir refah düzeyinde yaşamalarına olanak tanınması; diğeri ise, birikmiş fonların ülkenin finansal sistemine dahil edilerek üretimi arttırmada sermaye olarak kullanılabilmesidir. Bu da gayri safi milli hasılanın (GSMH) ve sosyal refahın artmasına yol açmaktadır. Bu durumda BES her iki amacın birlikte gerçekleşmesi bakımından önem verilen bir araç haline gelmektedir.

BES uygulamasına katılım isteğe bağlı olmakla birlikte, bireyler sisteme katılımda isteksiz olabilmektedir. Yukarıdaki iki amaca ulaşmak için pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de 45 yaş altı çalışanların sisteme girmeleri zorunlu hale getirilmekte ve vatandaşların sisteme girişi işverenler tarafından otomatik olarak yapılmaktadır. Türkiye’de 18-45 yaş arası çalışanlar otomatik olarak bireysel emeklilik sistemine dahil olmaktadır (Meral ve Arıcan, 2020). Ancak, iki aylık bir sürenin sonunda sistemden çıkış serbestliği bulunmaktadır.

Türkiye’de 26 Kasım 2021 itibarıyla gönüllü bireysel emeklilik fonlarının fon büyüklüğü 214 milyar TL, Otomatik Katılım Fonlarının (OKS) büyüklüğü ise 15,8 milyar TL’dir. Bu tutar gönüllü fonların %7,38’lik oranına karşılık gelmektedir. Gönüllü BES’e dahil kişi sayısı 7.030.752 iken, OKS’de 6.180.607 kişi bulunmaktadır. Gönüllü fonlarda kişi başına düşen ortalama fon tutarı 30.438 TL iken, OKS ortalama fon büyüklüğü 2.556 TL’dir. Buna göre OKS’de kişi başına fon büyüklüğü gönüllü BES ortalama fon büyüklüğünün %8,4’ü kadardır. Bu oran ve 2.556 TL’lik ortalama fon tutarı OKS’nin çok daha fazla yol alması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu istatistikler Meral ve Arıcan’ın (2020) çalışması ile de doğrulanmaktadır. Yazarlar, sistemin henüz sahip olduğu potansiyelin altında kaldığını vurgulamaktadır.

Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM) Kasım 2021 verilerine göre, 48.hafta itibari ile son 2 yılda OKS sistemine giren fon tutarı 9,86 milyar iken sistemden çıkan tutar 6,15 Milyar TL’dir. Buna göre bireylerin Fonlardan çıkış oranı %62,43 olarak hesaplanmaktadır. Aynı zaman diliminde Gönüllü BES’e giren fon tutarı 49,87 milyar TL iken emeklilik ödemeleri hariç fon çıkışı 28,16 Milyar TL’dir. Burada ise sistemden çıkan fonların oranı %56,47’dir. Bu durumda OKS’deki çıkış oranının gönüllü BES’e göre %6 oranında daha fazladır. Bu nedenle sigortalıların OKS’den memnuniyetinin gönüllü BES’e göre daha düşük olduğu söylenebilir.

Bireylerin gönüllü BES sahibi olması için kendilerinin sigorta şirketleri ile görüşmeleri gerekmektedir, OKS’de girişler kurumlar tarafından yapılmaktadır. Bu nedenle OKS’nin sisteme girişi kolaylaştırıcı etkisi bulunmaktadır. Ancak, sistemden çıkış oranları OKS’de daha yüksektir. Bireysel emeklilik sisteminde biriken fonları artması, sisteme yeni girişlerde artış, çıkışlarda ise azalış yoluyla sağlanabilir. Bu durumda araştırmanın problemi başta OKS olmak üzere BES sisteminden çıkışların %50’nin üzerinde olması ve bunun sonucu olarak sistemde fon birikiminin yeterince artmamasıdır.

Gönüllü BES, piyasada çok sayıda sigorta şirketi tarafından pazarlanırken, OKS kamuya ait sigorta şirketleri tarafından yönetilmektedir. Özel sektörün BES katılımcılarına çok geniş yatırım alternatifleri sunması katılımcılara önemli avantajlar sağlamaktadır. OKS düzenlemesi ile

istenen başarının sağlanması için, birikimini burada değerlendiren kimselerin gönüllü BES'te bulunanlar kadar sistemden memnun kalmaları gerekir.

BES, kanununda belirtilen düzenlemelere göre bireylere ilgili süre sonunda toplu ödeme veya emekli maaşı ödemeleri yoluyla sigortalılara fayda sunmaktadır. Ancak, sağlanacak fayda sistem içindeki BES planlarına ve fon portföylerinin getirilerine bağlı olarak farklılık gösterebilir.

Bireylerin bu sisteme göre emekli olabilmesi için en az 10 yıl prim ödemeleri ve 56 yaşını doldurmaları gerekmektedir. 2013 yılından başlayarak bu çalışmanın yürütüldüğü dönem itibariyle ödenen primlerin %25'i kadar bir devlet katkısı da kademeli olarak uygulanmaktadır. OKS uygulamasına giriş için 18-45 yaş arasında olmak gerekir.

Hem gönüllü hem de otomatik katılım yoluyla toplanan BES fonları, bireysel emeklilik şirketlerince oluşturulan farklı içerikli yatırım alternatifini sunan emeklilik planlarında değerlendirilmektedir. Türkiye'de Kasım 2021 itibariyle bu konuda görev yapmakta olan 15 adet bireysel emeklilik şirketi bulunmaktadır.

Gönüllü BES ile OKS arasında Tablo 1'de de yer alan bazı farklılıklar bulunmaktadır. OKS isteğe bağlı olmadığı için giriş aidatı ödenmesi gerekmemektedir. OKS fonların yatırılacağı planların kapsamı bakımından daha dar bir çerçeveye sahiptir¹ ve prim tutarları aylık maaşların %3'ü ile sınırlanmıştır. Plan değişikliklerinin işveren tarafından belirlenmesi de bir başka kısıtlamadır.

Tablo 1. BES Gönüllü ve BES OKS Kıyaslama

	BES	OKS
Emeklilik şirketinin giriş aidatı kesintisi	Olabilir	Yok
Emeklilik planı değişikliğine karar veren taraf	Katılımcı	İşveren
Dilediği zaman dilediği miktarda ek katkı payı ödeme imkanı	Var	Yok
Hedef kitle	Herkes	45 yaşını doldurmamış çalışanlar
Katkı payı tutarı	Asgari tutar veya fazlası	Prime esas kazancın %3'ü

Kaynak: Emeklilik Gözetim Merkezi, 2021.

Bireylerin BES tercihlerini etkileyen farklı faktörler olmakla birlikte, finansal okuryazarlık seviyesinin artması tasarruf bilincinin yükselmesine neden olacağı için BES'e yatırılan fonların artması beklenmektedir. Finansal okuryazarlığın artması aynı zamanda bireylerin daha bilinçli yatırım yapmalarına da katkı sağlayacaktır. Bu durumda bireyler iyi yönetilen BES planlarını daha çok tercih ederken, yeterince başarı sağlayamayan BES planlarından uzak duracaklardır. OKS'de toplanan fonların yeterli düzeyde artması için de sigortalıların fon yatırımlarından memnun olmaları gerekir. Eğer OKS başarılı bir biçimde yönetilmiyorsa, bireylerin finansal okuryazarlığının artması sistemden çıkışların artmasına neden olacaktır.

¹ Gönüllü BES fonları için "Hisse Senedi Fonu, Borçlanma Araçları Fonu, Katılım Fonu, Karma Fon, Para Piyasası Fonu, Kıymetli Madenler Fonu, Endeks Fon, Fon Sepeti Fonu, Değişken Fon, Standart Fon, Yaşam Döngüsü/Hedef Fon" seçenekleri bulunmaktadır. OKS fonları için de, "Başlangıç Fon, Standart Fon, Diğer Fonlar, Muhafazakâr/ Temkinli, Dengeli, Atak/Dinamik/Büyüme, Agresif" planlar bulunmaktadır (EGM).

İnsanların algılarının pek çok alanda olduğu gibi, BES tercihleri üzerinde de etkili olması beklenebilir. BES hakkındaki olumlu algının artmasının bireylerin gönüllü BES ve OKS’ye katılımlarını arttırması, çıkışları da azaltması beklenmektedir.

Bu çalışmanın amacı, bireylerin BES/OKS ile ilgili algı düzeylerini araştırmak, finansal okuryazarlık kavramı içinde yer alan “finansal bilgi” ve “finansal davranış” düzeylerinin OKS tercihleri üzerinde anlamlı farklılığa yol açıp açmadığını belirlemektir. Çalışmanın verileri 2020 yılı Haziran-Temmuz döneminde çevrimiçi anket yoluyla elde edilmiştir. Veriler parametrik ve parametrik olmayan istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Bireylerin OKS’de kalıp kalmama ile ilgili kararları üzerinde algı, finansal bilgi ve finansal davranış boyutlarının etkilerinin birlikte araştırılması çalışmayı literatürden ayırmaktadır. Bu çalışma bilindiği kadarıyla, BES algısı ile finansal okuryazarlık boyutlarını birlikte ele alan Türkiye’deki ilk çalışma olarak literatüre katkı sağlayacaktır.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Takip eden bölümde konuyla ilgili literatür taramasına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmada kullanılan yöntem ve elde edilen bulgular sunulmuştur. Dördüncü bölümde ise çalışmadan elde edilen sonuçlar verilmiştir.

2. Literatür

BES planı/sözleşmesi sahipliğine etki eden faktörlerle ilgili olarak pek çok akademik çalışmaya rastlanmaktadır. Bu çalışmalarda daha çok bireylerin yaş, cinsiyet, meslek ve gelir gibi demografik özelliklerinin üzerinde durulmakta (Foster and Smetherham, 2013; Aydın ve Selçuk, 2017; Oktay vd, 2019), bazı çalışmalarda bireylerin kişilik özelliklerine vurgu yapılırken (Aydın ve Selçuk, 2017) az sayıda çalışmada ise finansal okuryazarlık ilişkisi ele alınmaktadır (Ünal vd., 2019). Ayrıca Türkmen (2019) gibi yazarlar da finansal risk ve yatırım performansının bir faktör olduğunu vurgulamaktadır.

Aydın ve Selçuk (2017), artan yaş ve gelirin bireylerin emeklilik planına dahil olma isteğini arttırdığını ve iç kontrol düzeyi yüksek bireylerin yüksek oranda BES planına sahip olduğunu belirlemiştir. Ayrıca şimdiki zaman odaklı bireylerin daha az BES planına sahip olduğu görülmüştür.

Uzun ve Arslan (2018) Elazığ ilinde yaptıkları çalışmada 2017 yılında gerçekleştirilen otomatik katılım düzenlemesinin beklentiyi karşılayamadığını açıklamakta ve BES’e otomatik dahil edilen çalışanların yüzde 60’ının sistemden kendi isteği ile çıktığını belirlemiştir. Yazarlar, BES’in gelişmesindeki en önemli engellerden birinin, vatandaşların BES hakkında bilgi sahibi olmamasını göstermiştir.

Oktay ve diğerlerine (2019) göre bireylerin yaşı, yaptıkları tasarruf miktarı, bireysel emeklilik sisteminde kalma fikri, ev alma planı olması, BES’te toplanan birikimlerin tutarını biliyor olma ve geleceği güvence altına alma güdüsü Otomatik BES sahipliği üzerinde etkili olan faktörlerdendir.

Şataf ve Yıldırım (2019) çalışmasında Ordu ilinde, örnekleme yer alan bireylerin %43,9’unun BES’ten ayrılmayı düşünmediğini ve sisteme duyulan güvenin yeterince sağlanmadığını ifade etmektedir.

Yemez ve Akdoğan (2019) Sivas ilinde yaptıkları çalışmada BES’in gelişmesindeki önemli engellerden birinin kişilerin gelirlerinin yetersiz olmasını göstermektedir. Alpağut, ve İpekten

(2020), bireylerin Erzurum’da BES’te kalma tercihlerini ele aldıkları çalışmada sahip olunan mesleklerin, katılımcıların yaş grubunun ve eğitim seviyesinin etkili olduğunu belirlemişlerdir. Demografik faktörlerden cinsiyet ve medeni durum BES sahipliği konusunda etkili olmamaktadır.

Bireysel emeklilik sisteminin gelişmesi ile ilgili olarak farklı ölkelerin de sorunları bulunmaktadır. Drazenovic vd (2021) orta ve doğu Avrupa ölkelerinde düşük finansal okuryazarlık, uzun dönemli öngörülebilirlik, şeffaf hükümet politikalarının eksikliği ve diğer uygun olmayan ekonomik ve sosyal faktörlerin BES’in gelişmesi için önemli engeller arasında olduğunu belirtmiştir. Foster and Smetherham’ın (2013) alışması, İngiltere’de kadınların çocuk bakma gibi nedenlerle dezavantajlarla karşı karşıya olmalarının BES sahibi olmalarını olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır.

Kocabıyık ve Küçükçakal (2018), Isparta’da yaptıkları çalışmada OKS’ye dahil olan 463 kişi ile görüşmüşler ve katılımcıların %56’sının ilk yıl sistemden çıktıklarını belirlemiştir. Yazarlar bireylerin OKS’de kalma nedenlerinin birikimlere devlet katkısının olması, gelecekte ellerine toplu para geçecek olması olduğunu belirlemişlerdir. Sistemden ıkış nedenleri de emeklilik için prim ödeme süresi olan 10 yılın çok uzun bulunması, prime esas kazancın %3’ünün kesilecek olması ve birikimlerin başka yatırım araçlarına yönlendirilmesi biçiminde açıklamaktadır.

Türkmen (2019) yüz yüze mülakat tekniği kullanarak yapmış olduğu çalışmada Aksaray Üniversitesi alışanlarının OKS’den ayrılma nedenlerini araştırmıştır. Yazar, hak sahiplerinin sistemden çıkmalarının ana nedenlerinin finansal risk ve algılanan düşük performans gibi risk faktörleri olduğunu belirlemiştir.

Ünal vd. (2019) finansal okuryazarlık düzeyi daha yüksek kişilerin BES planlarına sahip olma üzerinde farklılık yarattığını belirlemişlerdir. Gülay ve diğerlerine (2017) göre, BES konusunda bilgi sahibi olmanın OKS’de kalıp kalmama üzerindeki etkisi olumludur. Bu durumda, daha yüksek finansal okuryazarlık seviyesi daha çok BES katılımı anlamına gelmektedir. Literatür incelemesinde de görüldüğu gibi algı, finansal okuryazarlık ilişkisini birlikte ele alan çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu nedenle bu çalışma literatüre katkı sağlayacaktır.

3. Yöntem ve Bulgular

Bu çalışmanın amacı, bireysel emeklilik sistemine giren vatandaşların sistemi benimseme ve sistemde kalma düzeylerini analiz etmek ve bunun üzerinde finansal okuryazarlığın etkilerini belirlemektir. Çalışmada kullanılan ölçek, Kocabıyık ve Küçükçakal (2018), Oktay vd. (2019), Ünal vd. (2019) ve Agius ve diğerlerinin (2019) alışmalarından faydalanılarak oluşturulmuştur. Bu alışma için ayrıca, Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun, 11.06.2020 tarih ve 06 toplantı sayılı kararı ile “Etik İzin Belgesi” alınmıştır.

Bilindiği gibi finansal okuryazarlık; finansal bilgi, finansal tutum ve finansal davranış olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Finansal tutum çalışma kapsamına dahil edilmezken, bireylerin finansal bilgi ve finansal davranışları araştırılmıştır. Diğer taraftan bireylerin tercihlerini etkileyebilecek olan BES ile ilgili katılımcı algıları araştırılmıştır.

Çalışmada veri elde etmek için çevrimiçi anket yöntemi kullanılmıştır. Veriler, 2020 yılı Haziran-Temmuz aylarında 778 kişiye ulaşılarak toplanmış ve elde edilen veriler frekans analizi,

parametrik ve parametrik olmayan istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Ankete katılanların demografik özelliklerine ilişkin göstergeler Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2’ye göre ankete katılanların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında 357 kadın ve 421 erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların %45,9’unu kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların %8,7’sini 18-24 yaşındakiler, %35,7 oranla en büyük grubu 25-34 yaş aralığında olanlar oluşturmaktadır. BES’te emeklilik hakkı olan 56 yaşı aşanların oranı örneklemin %1,9 olarak hesaplanmıştır. Özel sektörde çalışanlar %44,3 paya sahipken %55,7’lik kesim kamuda çalışmaktadır.

Tablo 2. Demografik Göstergeler

		Sıklık	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	421	54,1
	Kadın	357	45,9
	Toplam	778	100,0
Yaş	18-24	88	8,7
	25-34	278	35,7
	35-45	288	37,0
	46-55	129	16,6
	56+	15	1,9
	Toplam	778	100,0
Eğitim	Lise	63	8,1
	Lisans	423	54,4
	Y. Lisans-Doktora	292	37,5
	Toplam	778	100,0
Sektör	Özel Sektör Çalışanı	345	44,3
	Kamu Kesim Çalışanı	433	55,7
	Toplam	778	100,0

Bireylerin gönüllü/isteğe bağlı ve otomatik katılım sisteminden çıkış düzeyleri Tablo 3’de gösterilmiştir. Ankete katılan bireylerin % 47,3’ü son 3 yıl içinde sistemden çıkış yapmışlardır. Katılımcılar sistemden çıksalar da, daha sonra aynı kişilerin sisteme geri dönüş yapabilmektedir. Bu durum, bazı tablolarda yer alan istatistiksel verilerdeki uyumsuzlukların nedenini açıklamaktadır.

Tablo 3. Son 3 yıl İçinde Otomatik Katılım Sisteminden Çıkış Yapma Durumu

	n	%
Evet	368	47,3
Hayır	410	52,7
Toplam	778	100,0

Tablo 4, veri toplama döneminde bireylerin sahip olduğu BES türünü ve dağılımını göstermektedir. Tabloya göre sadece OKS sahibi olan katılımcı oranı %36,3’tür. Her iki türde BES sahibi olanlarla birlikte oran %53,4’e yükselmektedir. İsteğe bağlı-gönüllü BES oranı ise %63,6’ya ulaşmaktadır.

Tablo 4. Bireylerin Sahip Olduğu BES Türü

BES	n	%
Otomatik Katılım-OKS	142	36.3
İsteğe Bağlı Katılım	406	46.5
İkisi Birden	182	17.1
Toplam	730	100

Tablo 5'te ise ankete katılanların gelecekte yeni bir BES sözleşmesi yapma niyetleri gösterilmektedir. Tablo 5'e göre gelecekte yeni bir BES sözleşmesi satın alma niyeti yüksek olanların oranı %26,5 olarak hesaplanmaktadır. Ancak, gelecekte yeni bir BES sözleşmesi sahibi olma ihtimalini düşük görenlerin oranı %46,7'dir. Bu sonuç, bireylerin gelecekte yeni BES sahibi olma niyetlerinin zayıf olduğu anlamına gelmektedir.

Tablo 5. Bireylerin Gelecekte Yeni bir Bireysel Emeklilik Planı Alma İhtimali

	n	%
Çok Düşük	223	28.7
Düşük	140	18.0
Kararsız	208	26.7
Yüksek	158	20.3
Çok Yüksek	48	6.3
Toplam	777	100.0

Tablo 6. Finansal Bilgi ve Finansal Davranış İfadeleri

Boyutlar	Maddeler	$\bar{x}$	S	Skewness	Kurtosis
Bilgi	Enflasyon ve faiz oranlarındaki değişmenin ne anlama geldiğini bilirim.	4.17	0.85	-1,24	1,98
	Finansal ürünler konusunda bilgi sahibiyim.	3.82	0.84	-0,67	0,13
	Borçlanmanın mali etkileri hakkında bilgi sahibiyim.	4.24	0.83	-1,36	2,41
	Genel Toplam	4.08	0.73	$\alpha = 0,78$	
Harcama Planlama	Ürün ya da hizmet satın alırken fiyat kıyaslaması yaparım.	4.33	0.78	-1,53	2,33
	Tasarruf yapabilmek için harcamalarımı azaltmayı hedeflerim.	3.91	0.85	-0,96	1,05
	Finansal hedeflerim (eğitim, tatil, araç-gayrimenkul alımı vb.) veya harcamalarım için haftalık/aylık bütçe yaparım.	3.59	1.09	-0,67	-0,41
	Her zaman bütçemin veya harcama planımın sınırları içinde kalırım.	3.45	1.08	-0,44	-0,64
	Harcama yaparken gelirim ve bütçemi göz önünde bulundururum.	4.17	0.78	-1,28	2,74
	Harcamalarım ile ilgili olan finansal kayıtları (fiş, fatura vb.) çoğunlukla saklarım.	3.18	1.24	-0,22	-1,15
Genel Toplam	3.77	0.62	$\alpha = 0,82$		
Harcama Gerçekleştirme	Tüm ödemelerimi zamanında yaparım.	4.37	0.84	-1,68	2,13
	Kredi kartı kullanırken gelirim göre harcama yaparım.	4.18	0.92	-1,19	1,06
	Her ay kredi kartı bakiyemin (borcumun) tamamını öderim.	4.09	1.18	-1,17	0,25
	Borç ve/veya fatura ödemelerimi zamanında yaparım.	4.48	0.76	-1,98	2,08
Genel Toplam	4.28	0.76	$\alpha = 0,70$		

Çalışmada finansal okuryazarlık kavramının alt boyutlarında finansal bilgi ve finansal davranışa ilişkin ifadeler yer almaktadır. Finansal bilgi ve finansal davranışa ilişkin ifadelerin BES tercihlerinde farklılığa yol açıp açmadığını daha kolay anlamak için boyut indirgeme yoluna gidilmiştir (Tablo 6). Bu nedenle yapılan faktör analizine göre finansal bilgi ifadeleri tek bir faktör yapısında toplanmıştır. Ölçeğin iç güvenilirlik katsayısı (α) 0,78 olarak bulunmuştur. Finansal davranış ifadeleri iki faktör yapısı oluşturmuştur. Elde edilen iki faktörde ifadelerin “harcama planlama“ ve “harcama gerçekleştirme” özelliklerine göre gruplandırılmış ve bunlara “*harcama planlama*“ ve “*harcama gerçekleştirme*” faktörleri adı verilmiştir. Bu iki faktörün iç güvenilirlik katsayıları sırasıyla 0,82 ve 0,70 olarak belirlenmiştir. Bu nedenle ölçeklerin güvenilir olduğu söylenebilir. Elde edilen 3 faktörün de normal dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır.

Bireylerin BES hakkındaki olumlu algılarına ilişkin faktör analizi sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır. Ölçek ortalaması ($\bar{x}$) göreceli olarak olumlu (3,23) olmakla birlikte yeterince yüksek değildir. Ölçek içindeki “*Birikimlerimi profesyonel kişi ve kuruluşların yönlendirmesini doğru buluyorum.*” olumlu algısı ifadesinin ortalama değeri düşük (2,96) bulunmuştur. Bu durum BES fonları ile ilgili tercihlerin dışarıdan yapılmasının uygun görülmediği anlamına gelmektedir. Ayrıca “*Bireysel emekliliğin rahat bir emeklilik dönemi geçirmeme yardımcı olacağını düşünüyorum.*” ifadesine ilişkin algı düzeyi de düşük bulunmuştur. Bu da BES yatırımlarından beklenen faydanın istenen düzeyde olmadığını göstermektedir

Ölçekte yer alan on bir ifade ile tek bir faktör oluşturmuştur. Ölçeğin iç güvenilirlik katsayısı 0,91’dir ve oldukça yüksektir. Kurtosis ve Skewness değerleri de ölçeğin normal dağılım gösterdiğini ifade etmektedir.

Tablo 7. BES-OKS Algı Ölçeğine Ait İstatistikler

Boyutlar	Maddeler	$\bar{x}$	S	Skewness	Kurtosis
BES Algısı	BES uygulamasının Türkiye’nin sosyal güvenlik sisteminin sorunlarını hafifleteceğine inanıyorum.	3.67	1.20	-0,81	-0,15
	BES’de %25 devlet katkısına ek 1000 TL devlet katkısını faydalı buluyorum.	3.49	1.24	-0,56	-0,64
	İleride elime toplu para geçeceği için BES’i faydalı buluyorum.	3.10	1.30	-0,18	-1,06
	BES’e otomatik katılımın yararlı olduğunu düşünüyorum.	3.29	1.23	-0,46	-0,67
	Sistemin güvenilirliğine inanıyorum.	3.54	1.18	-0,67	-0,37
	Prime esas kazancımın %3’ünün BES primi olarak kesileceğini biliyorum.	3.19	1.14	-0,35	-0,58
	Birikimlerimi profesyonel kişi ve kuruluşların yönlendirmesini doğru buluyorum.	2.96	1.13	-0,21	-0,67
	Otomatik katılımın Türkiye’de başarılı olacağına inanıyorum.	3.38	1.14	-0,61	-0,41
	Emekli olmak için 10 yıllık süreyi uygun buluyorum.	3.15	1.20	-0,30	-0,85
	Bireysel emekliliğin rahat bir emeklilik dönemi geçirmeme yardımcı olacağını düşünüyorum.	2.95	1.20	-0,08	-0,96
	Aileme bırakacak bir mirasım olmadığı için BES sistemimde olmayı isterim.	2.86	1.13	-0,04	-0,74
Genel Toplam		3.23	0.86	$\alpha = 0,91$	

Bireylere son üç yıl içinde otomatik katılımdan çıkış yapıp yapmadıkları sorulmuş ve bulguların finansal bilgi ve finansal davranışa göre farklılaşp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla bağımsız örneklem t-testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Otomatik Katılımdan Çıkış Yapma Durumu ile Finansal Bilgi ve Finansal Davranış Boyutları Arasında Farklılığa İlişkin Analizler

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	S	t	sd	p*
Bilgi	Evet	368	4.03	0.75	1.588	776	.110
	Hayır	410	4.11	0.70			
Harcama Planlama	Evet	368	3.72	0.60	2.143	776	.030
	Hayır	410	3.82	0.64			
Harcama Gerçekleştirme	Evet	368	4.36	0.79	3.024	776	.003
	Hayır	410	4.19	0.72			

* Independent Sample T Test

Analize göre finansal bilgi düzeyi, bireylerin OKS’den çıkış yapma kararları üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açmamıştır [$t(776)=1.588$; $p>.05$]. Buna karşın finansal harcama/planlama [$t(776)=2.143$; $p<.05$] ve harcama /gerçekleştirme [$t(776)=3.024$; $p<.05$] OKS’den çıkış yapma üzerinde anlamlı bir farklılık göstermektedir. Finansal harcama-planlama düzeyi arttıkça bireylerin BES’te kalma düzeyleri artmaktadır.

Finansal bilgi ve finansal davranış boyutlarının sahip olunan BES türü üzerinde farklılık yaratıp yaratmadığı incelenmiş ancak, tek yönlü Anova testi sonuçlarına göre hiçbir boyutta anlamlı farklılık bulunmamıştır (Tablo 9).

Tablo 9. Finansal Bilgi ve Finansal Davranış Boyutları ile BES Türü Arasında Farklılığa İlişkin Analizler

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	S	df	F	p*
Bilgi	Otomatik	142	4.03	0.86	2-388	2.899	.056
	İsteğe Bağlı	182	4.16	0.67			
	İkisi Birden	67	4.28	0.63			
Harcama Planlama	Otomatik	142	3.89	0.61	2-388	2.899	.057
	İsteğe Bağlı	182	3.78	0.56			
	İkisi Birden	67	3.69	0.60			
Harcama Gerçekleştirme	Otomatik	142	4.42	0.74	2-388	0.427	.653
	İsteğe Bağlı	182	4.38	0.67			
	İkisi Birden	67	4.32	0.60			

* One Way Anova

Analize göre; sahip olunan BES sözleşmesinin türü, finansal bilgi [$F_{(2-388)}=2.899$; $p>0.05$], finansal davranış (harcama/planlama) [$F_{(2-388)}=2.899$; $p>0.05$] ve finansal davranış (harcama/gerçekleştirme) [$F_{(2-388)}=0.427$; $p>0.05$] boyutlarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir.

Bireylerin sadece bugün değil gelecekte de yeni BES sahibi olma niyetlerinin de araştırılması sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda araştırılmalıdır. Tablo 10, ankete katılanların finansal bilgi ve finansal davranış düzeyleri ile gelecekte yeni bir BES sözleşmesi satın alma niyetleri arasında farklılık olup olmadığını göstermektedir.

Tek yönlü Anova testi sonuçlarına göre (Tablo 10); gelecekte yeni bir BES sözleşmesi satın alma ihtimali, finansal bilgi [$F_{(4-772)}=5.371$; $p<0.05$] ve harcama/planlama [$F_{(4-772)}=2.770$; $p<0.05$] boyutunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Buna karşılık harcama/gerçekleştirme [$F_{(4-772)}=0.643$; $p>0.05$] boyutunda anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Oluşan farklılıkların yönünü belirlemek amacıyla bilgi boyutunda varyantların homojen dağılması nedeniyle Post Hoc testlerinden Tukey testi yapılmıştır. Harcama/ planlama boyutunda ise varyantların homojen dağılmaması sebebiyle Games-Howell testi yapılmıştır.

Bilgi boyutunda Tukey test sonucuna göre [$P_{(Çok Düşük / Çok Yüksek)}=0.004<0.05$] gelecekte bireysel emeklilik sözleşmesi yapma ihtimali çok düşük olanlar ile çok yüksek olanlar arasında, [$P_{(Düşük / Çok Yüksek)}=0.049<0.05$] düşük olanlar ile çok yüksek olanlar arasında ve [$P_{(Kararsız / Çok Yüksek)}=0.000<0.05$] kararsız olanlar ile çok yüksek olanlar arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır. Buna göre finansal bilgi düzeyindeki artışın gelecekte yeni BES sözleşmesi satın alma niyetini arttırdığı söylenebilir.

Harcama/Planlama boyutunda Games-Howell test sonucuna göre [$P_{(Çok Düşük / Çok Yüksek)}=0.014<0.05$] gelecekte bireysel emeklilik sözleşmesi yapma ihtimali çok düşük olanlar ile çok yüksek olanlar arasında ve [$P_{(Düşük / Çok Yüksek)}=0.042<0.05$] düşük olanlar ile çok yüksek olanlar arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır. Buna göre finansal davranış kapsamında planlama eğilimi yüksek kişilerin gelecekte yeni BES sözleşmesi sahibi olma niyeti daha yüksek çıkmaktadır.

Tablo 10. Finansal Bilgi ve Finansal Davranış Boyutları ile Gelecekte Bireysel Emeklilik Sözleşme Yapma İhtimali Arasında Farklılığa İlişkin Analizler

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	S	df	F	p*
Bilgi	Çok Düşük	223	4.04	0.81	4-772	5.371	.000
	Düşük	140	4.11	0.61			
	Kararsız	208	3.95	0.76			
	Yüksek	158	4.14	0.66			
	Çok Yüksek	48	4.44	0.55			
Harcama Planlama	Çok Düşük	223	3.71	0.65	4-772	2.770	.026
	Düşük	140	3.75	0.52			
	Kararsız	208	3.77	0.60			
	Yüksek	158	3.79	0.67			
	Çok Yüksek	48	4.03	0.61			
Harcama Gerçekleştirme	Çok Düşük	223	4.33	0.82	4-772	0.643	.632
	Düşük	140	4.21	0.83			
	Kararsız	208	4.26	0.71			
	Yüksek	158	4.31	0.65			
	Çok Yüksek	48	4.28	0.77			

* One Way Anova

Bireylerin BES’e ilişkin olumlu algı düzeylerinin sistemde kalma üzerinde olumlu farklılığa neden olması beklenmektedir. Bu da sistemden çıkışları azaltan bir etkinin ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Tablo 11’de OKS’den çıkış yapma durumu ile BES algısı arasında farklılığa ilişkin analiz sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 11. OKS'den Çıkış Yapma Durumu ile BES Algısı Arasında Farklılık Analizi

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	S	t	sd	p*
BES Algı	Evet	368	2.92	0.90	10.283	776	.00
	Hayır	410	3.52	0.73			

* Independent Sample T Test

Olumlu BES algısının OKS'den çıkış yapma davranışı üzerinde farklılığa yol açıp açmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Analize göre; son üç yıl içinde OKS'den çıkış yapma durumu, BES algısına göre [$t(776)=10.283$; $p<.05$] anlamlı bir farklılık göstermektedir. BES algı boyutunda hayır cevabı verenlerin ortalaması ($\bar{x} = 3.52$), evet cevabı verenlerin ortalamasından ($\bar{x} = 2.92$) daha yüksektir. Buna göre BES algı düzeyi yüksek olan bireyler sistemde kalmaya daha isteklidir.

BES sözleşme türü ile BES algı boyutu arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü Anova testi yapılmıştır. Analize göre; BES sözleşmesinin varlığı, BES algı [$F_{(2-388)}=5.464$; $p<0.05$] boyutunda anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir (Tablo 12). Oluşan farklılıkların yönünü belirlemek amacıyla BES algı boyutunda varyansların homojen dağılmaması nedeniyle Post Hoc testlerinden Games-Howell testi yapılmıştır.

Tablo 12. BES Algı Faktörü ile BES Sözleşme Türü Arasında Farklılığa İlişkin Analiz

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	S	df	F	p*
BES Algı	Otomatik	142	3.58	0.76	2-388	5.464	.005
	İsteğe Bağlı	182	3.42	0.74			
	İkisi Birden	67	3.76	0.64			

* One Way Anova

BES algı boyutunda Tukey test sonucuna göre [$P_{(İkisi Birden / İsteğe Bağlı)}=0.002<0.05$], isteğe bağlı BES sözleşmesi olanlar ile her iki BES'e birden sahip olanlar arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır. BES algısı yüksek olanların iki türde BES'e daha çok sahip olduğu görülmektedir

Bireylerin olumlu algısı BES sisteminde kalmayı olumlu etkilerken gelecekte daha çok BES sözleşmesi satın alma niyeti üzerinde farklılığa yol açabilir. Buna ilişkin tek yönlü Anova testi sonuçları Tablo 13'de yer almaktadır.

Tablo 13. BES Algı Boyutu İle Gelecekte Bireysel Emeklilik Sözleşme Satın Alma İhtimali Arasında Farklılığa İlişkin Analiz

Boyutlar	Gruplar	N	$\bar{x}$	S	df	F	p*
BES Algı	Çok Düşük	223	2.57	0.91	4-772	87.855	.000
	Düşük	140	3.19	0.75			
	Kararsız	208	3.38	0.62			
	Yüksek	158	3.77	0.53			
	Çok Yüksek	48	4.07	0.54			

* One Way Anova

Analize göre; gelecekte bireysel sözleşme yapma ihtimali, BES algı [$F_{(4-772)}=87.855$; $p<0.05$], boyutunda anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Oluşan farklılıkların yönünü

belirlemek amacıyla BES algı boyutunda varyantların homojen dağılması nedeniyle Post Hoc testlerinden Tukey testi yapılmıştır.

BES algı boyutunda Tukey test sonucuna göre [$P_{(\text{Çok Düşük} / \text{Düşük})}=0.00<0.05$] gelecekte bireysel emeklilik sözleşmesi satın alma ihtimali çok düşük olanlar ile düşük olanlar arasında; [$P_{(\text{Çok Düşük} / \text{Kararsız})}=0.00<0.05$] gelecekte bireysel emeklilik sözleşmesi alma ihtimali çok düşük olanlar ile kararsız olanlar arasında, [$P_{(\text{Çok Düşük} / \text{Yüksek})}=0.00<0.05$] gelecekte bireysel emeklilik sözleşmesi alma ihtimali çok düşük olanlar ile yüksek olanlar arasında, [$P_{(\text{Çok Düşük} / \text{Çok Yüksek})}=0.00<0.05$] gelecekte bireysel emeklilik sözleşmesi yapma ihtimali çok düşük olanlar ile çok yüksek olanlar arasında, [$P_{(\text{Düşük} / \text{Yüksek})}=0.00<0.05$] gelecekte bireysel emeklilik sözleşmesi yapma ihtimali düşük olanlar ile yüksek olanlar arasında, [$P_{(\text{Düşük} / \text{Çok Yüksek})}=0.00<0.05$] gelecekte bireysel emeklilik sözleşmesi yapma ihtimali düşük olanlar ile çok yüksek olanlar arasında, [$P_{(\text{Kararsız} / \text{Yüksek})}=0.00<0.05$] gelecekte bireysel emeklilik sözleşmesi yapma ihtimali kararsız olanlar ile yüksek olanlar arasında ve [$P_{(\text{Kararsız} / \text{Çok Yüksek})}=0.00<0.05$] gelecekte bireysel emeklilik sözleşmesi yapma ihtimali kararsız olanlar ile çok yüksek olanlar arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır. Tabloya göre bireylerin BES algı düzeyinde artış oldukça gelecekte yeni BES sözleşmesi satın alma niyetinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan bireylerin finansal bilgi ve finansal davranış düzeylerinde artış oldukça olumlu algı düzeyinin de artması beklenmelidir. Korelasyon analizi sonuçları bu konudaki ilişkiyi onaylamaktadır (Tablo 14).

Tablo 14. Finansal Okuryazarlık Boyutu İle BES Algısı Arasındaki İlişkiye İlişkin Veriler

Boyutlar	n	r	p*
Bilgi	778	.23	.000
Harcama/Planlama	778	.26	.000
Harcama/Gerçekleştirme	778	.18	.000

* Pearson Correlation

Finansal bilgi ve finansal davranış ile BES algısı arasındaki ilişkinin ortaya konulması amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon 0.01 anlamlılık düzeyindedir. Korelasyon katsayısının, mutlak değerde 0.30’dan küçük olması düşük, 0.30 ile 0.70 arasında olması orta, 0.70’ den büyük olması ise yüksek düzeyde ilişkiyi göstermektedir (Büyüköztürk, 2017). Tablo 16’ya göre BES algısı ile finansal bilgi boyutu [$r=.23, p<.01$], harcama/planlama boyutu [$r=.26, p<.01$] ve harcama/gerçekleştirme boyutu [$r=.18, p<.01$] arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü ve düşük düzeyde denebilecek ilişki bulunmaktadır. Bu düşük korelasyona rağmen araştırmaya katılanların finansal bilgi, finansal davranış (harcama/planlama ve harcama/gerçekleştirme) boyutlarının yüksek olanların BES algılarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlar finansal okuryazarlıktaki olumlu artışların BES algısını arttırdığını göstermektedir. Finansal okuryazarlıktaki ve BES algısındaki artışın, BES’den çıkışları azaltmada ve gelecekte BES satın alma niyeti üzerinde olumlu farklılıklara neden olduğu söylenebilir. Buna göre bir ülkede bireylerin finansal okuryazarlığının artırılması için bir neden daha ortaya konulmuş olmaktadır.

4. Sonuç ve Değerlendirme

Bireysel emeklilik sistemlerinin hem bireylere hem de bir ülkenin finansal sistemine ve ekonomik kalkınmasına önemli katkıları vardır. Bu katkının sürdürülebilir olması için bireylerin sistemde kalıcı olması gerekmektedir. Öte yandan, politika yapıcılar sistemi etkin bir şekilde tasarlamalıdır. Bazı lkelerin sisteme katılımı artırmak için otomatik katılım sistemini uyguladığı görülmektedir. Bu alışma, bireysel emeklilik sistemine giren vatandaşların sistemi benimseme ve sistemde kalma düzeylerini analiz etmektedir.

Çalışmada veri elde etmek için evrimii bir anket yöntemi kullanılmıştır. Veriler, evrimii bir anket kullanılarak 778 kişiden toplanmıştır. Veriler frekans analizi, parametrik ve parametrik olmayan analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir.

Otomatik katılım sistemindeki kişilerin %47.3'ünün son üç yılda sistemden çıktığını göstermektedir. Bireylerin BES hakkında olumlu algılara sahip olmaları sistemde kalma oranlarını, gelecekte yeni BES poliçesine sahip olma olasılığını arttırmaktadır. Finansal bilgi ve finansal davranış düzeyindeki artışların da OKS üzerinde pozitif yönde farklılıklara neden olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan elde edilen bulgular literatürde ifade edilen çalışmaları onaylamaktadır. Bu çalışmada, nal vd. (2019) gibi, finansal okuryazarlık düzeyi daha yüksek kişilerin BES planlarına sahip olma isteği daha çok olmaktadır. Gülay vd. (2017) gibi bu çalışmada da, BES konusunda bilgi sahibi olmanın OKS'de kalma kararı üzerindeki etkisi olumludur. Bu durumda, daha yüksek finansal okuryazarlık seviyesi daha çok BES katılımı anlamına gelmektedir. Kocabıyık ve Kkkal (2018), bireylerin OKS'de kalma nedenlerinin birikimlere devlet katkısının olması, gelecekte ellerine toplu para geçecek olması olduğunu belirlemişlerdir. BES ile ilgili bunun gibi olumlu algıların bu çalışmada da bireylerin BES'te kalma kararlarını olumlu yönde etkilemekte olduğu grlmştir.

Diğer taraftan, sistemin sağlıklı gelişmesi için şataf ve Yıldırım (2019) ve Drezanovi vd (2021) tarafından da vurgulanan güven ve şeffaflık algısının artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle otomatik katılım fonlarında bireylerin fon tercihlerini hayata geçirebilmeleri, gönüllü BES için sağlanmış olan yatırım sepetinin OKS için de sağlanması daha uygun sonuçları ortaya çıkarabilecektir.

Bu çalışmada elde edilen en önemli bulgulardan birinin bireylerin OKS fonları üzerindeki özgürlüklerin gönüllü BES'e göre biraz daha sınırlı olması olduğu öne sürülebilir. Çalışmanın elde edilen sonuçları politika yapıcılar için değerli veriler sunmaktadır. Daha çok katılımlı bir OKS için katılımcıların kendilerine sunulan plan çeşitliliğinin artırılması ve planlar arası geçiş süreçlerinin daha kolaylaştırılması önerilmektedir.

Bu alışma için, Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun, 11.06.2020 tarih ve 06 toplantı sayılı kararı ile "Etik İzin Belgesi" alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazar, makalenin tamamına yalnız kendisinin katkı sağlamış olduğunu beyan eder.

Araştırmacıların çıkar atışması Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar atışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Alpağut, H. ve İpekten, O. B. (2020). Bireysel emeklilik sisteminde kalma tercihini etkileyen faktörlerin incelenmesi: Erzurum il örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 34(2): 461-489, doi: 10.16951/atauniiibd.657625
- Agius, K., Grima, S. and Farrugia, A. (2019). Factors affecting the perception of bancassurance: The case of Malta. *Journal of Corporate Governance, Insurance, and Risk Management (JCGIRM)*, 6(2), 63-97. <http://doi.org/10.51410/JCGIRM2019-2-5>.
- Aydın, A. E. ve Selçuk, E. A. (2017). Türkiye'de bireysel emeklilik sistemine katılım kararını etkileyen faktörler. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 54(632), 27-37. <https://dergipark.org.tr/en/pub/fpeyd>.
- Drazenovic, B. O., Nikolaj, S. S. and Togonal, L. (2021, November). *Voluntary pension saving in CEE countries: Possibilities for enhancement*. Paper presented at 74th International Scientific Conference on Economic and Social Development. Retrieved from <https://www.proquest.com/openview/8eddd69d9937499e70c03178f7076b98/1?cbl=2033472&parentSessionId=t%2Fibvc2jYFrKwVmxgup6cz9yQx6pmNYVqbThzuotOQ%3D&pq-origsite=gscholar&accountid=37146>
- Foster, L. and Smetherham, J. (2013). Gender and pensions: an analysis of factors affecting women's private pension scheme membership in the United Kingdom. *Journal of Aging and Social Policy*, 25(3), 197-217. <https://doi.org/10.1080/08959420.2013.791783>.
- Gülay, T., Işık, M. ve Öztürk, M. (2017). Türkiye’de bireysel emeklilik sistemi ve akademisyenlerin otomatik katılıma bakış açılarına ilişkin bir analiz: Süleyman Demirel Üniversitesi örneği. *İş ve Hayat*, 3(6), 179-205. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/isvehayat>.
- Kocabıyık, T. ve Küçükçakal, Z. (2018). Türkiye’de bireysel emeklilik sistemi ve çalışanların otomatik katılımdan ayrılma nedenleri: Isparta ilinde bir uygulama. *Journal of Life Economics*, 5(4), 233-254. doi: 10.15637/jlecon.272.
- Korkmaz, T. and Uygurtürk, H. (2007, March). *Individual pension funds in Turkey and historical progress*. Paper presented at the Balkan Countries 1st International Research Conference on Accounting and Auditing, Edirne, Turkey. Retrieved from <http://journal.mufad.org.tr/attachments/article/469/26.pdf>
- Meral, H. ve Arıcan, E. (2020). Bireysel emeklilik sistemine otomatik katılım: Türkiye için bir uygulama. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 12(22), 190-212. doi: 10.14784/marufacd.688280.
- Oktaç, E., Çamkaya, S. ve Aydın, S. (2019). Bireysel emeklilik sistemini tercih etmede etkili olan faktörlerin araştırılması: Erzurum ili örneği. *Süriye Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 524-546. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/susbid>.
- Şataf, C. ve Yıldırım, O. (2019). Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sistemi’nin (BES) algılanma düzeyi: Ordu ili örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(2), 572-588. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.590765>.
- Türkmen, A. (2019). Beneficiaries’ reasons to leave the automatic enrollment individual pension system in Turkey: A case study in Aksaray University. *Journal of Aksaray University Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 11(1), 1-6. Retrieved from <http://aksarayıibd.aksaray.edu.tr/en/>.
- Uzun, H. ve Arslan, B. (2018), Bireysel emeklilik sistemi algısı. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 117-135. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/had>.
- Ünal, S., Boz, D. ve Ataşer, A. (2019). Bireysel emeklilik sistemi üyeliği ve bazı demografik değişkenlerin finansal okuryazarlık ile ilişkisi. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2, 104-115. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbm>.
- Yemez, İ. ve Akdoğan, M. (2019). Bireysel emeklilik sistemi satın alma tercihlerinin demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 104-118. Erişim adresi: <http://esjournal.cumhuriyet.edu.tr/en/>
- Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM). (2021). *Emeklilik Gözetim Merkezi Verileri* [Veri Seti]. Erişim adresi: <https://egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler/>

THE EFFECT OF AUTO-ENROLLMENT PERCEPTION FINANCIAL KNOWLEDGE AND FINANCIAL BEHAVIOR ON THE DEMAND FOR THE INDIVIDUAL PENSION SYSTEM

EXTENDED SUMMARY

The Aim of the Study

The Individual Pension System (IPS) was first implemented in Chile as a complementary element of the social security system (Korkmaz and Uyguntürk, 2007). Pension incomes obtained at the end of working life are often inadequate in ensuring that individuals live a quality life. An IPS and accumulated funds are very important for a country's economy because of its two main characteristics. The first is that individuals live at a certain level of well-being later in life, allowing them to save money; another one is that the accumulated funds can be incorporated into the country's financial system and used as capital to increase production. This leads to increased gross national product (GDP) and social welfare. In this case, BES becomes an important tool in terms of achieving both objectives together. IPS's have important contributions to both individuals and the financial system and economic development of any country. To be sustainable for this contribution, individuals must be permanent in the system.

The aim of the study is to investigate the perception levels of individuals related to Auto-Enrollment System (AES) in the individual pension system and to determine whether the levels of "financial knowledge" and "financial behavior" included in the concept of financial literacy lead to a significant difference in AES preferences.

Literature

Kocabıyık and Küçükçakal (2018), determined that the reasons for individuals staying in AES are that there is a state contribution to savings and that they will receive a lump sum of money in the future. Ünal et al (2019) have determined that people with higher levels of financial literacy have a difference in having Individual Pension plans. According to Gülay et al. (2017), the effect of having information about Individual Pension System (IPS) on whether or not to stay in AES is positive. In this case, a higher level of financial literacy means more IPS enrollment

Methodology

The study used an online survey method to obtain data. Data was collected from 778 people using an online survey. The data was analyzed by frequency analysis, parametric and non-parametric analysis methods.

Findings

It shows that 47.3% of the people in the auto-enrollment system have left the system in the last three years. The fact that individuals have positive perceptions about Individual Pension System increases their stay in the system and the likelihood that they will have a new IPS policy

in the future. It shows that increases in the level of financial knowledge and financial behavior also lead to positive differences in AES.

Conclusion

IPS’s make significant contributions to both individuals and the financial system and economic development of any country. In order for this contribution to be sustainable, individuals must be permanent in the system. On the other hand, policymakers should design the system effectively. It is seen that some countries implement the AES to increase participation in the system. This study analyzes the level of adoption and stay in the system of citizens enrollment the IPS.

It can be suggested that one of the most important findings obtained in this study is that the freedoms of individuals on AES funds are somewhat more limited compared to voluntary IPS. The obtained results of the study provide valuable data for policy makers. For a more participatory AES, it is proposed to increase the diversity of plans offered by the participants and to facilitate the transition between the plans.